

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії

О.В. Поркуян

2017 р.

ПРОГРАМА

фахових вступних випробувань для прийому на навчання для
здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 053
«Психологія» (спеціалізація «Практична психологія») на основі
здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра або освітньо-
кваліфікаційного рівня спеціаліста

Програма складена на підставі робочого навчального плану підготовки магістрів за спеціальністю 053 «Психологія» (спеціалізація «Практична психологія»).

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д. психол. н., проф. Н.Є. Завацька

д. психол. н., проф. М.В. Тоба

д. психол. н., проф. О.В. Шевяков

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма вступного випробування складена для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 053 Психологія (спеціалізація «Практична психологія») на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

Фахове вступне випробування є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки вступників вищих навчальних закладів.

Вступне випробування проводиться у формі тестування. Питання тестів спрямовані на визначення рівня знань вступників в оволодінні основними поняттями й категоріями психологічної науки, обізнаності із дослідженнями вітчизняної та зарубіжної психології, теоретичними підходами, концепціями. Вони орієнтовані на визначення ступеня сформованості у майбутніх психологів умінь аналізу, узагальнення психологічних явищ, визначення їх структури, закономірностей та психологічних механізмів розвитку тощо.

Програма вступного випробування включає: перелік розділів і тем; список літератури для підготовки до іспиту; критерії оцінювання знань, умінь та навичок.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПСИХОДІАГНОСТИКА

Мультифакторна модель інтелекту Л.Терстоуна. Дж. Гілфорд та його погляд на структуру інтелекту. Г.Айзенк та його погляд на вимірювання інтелекту. Тест словесної асоціації К.Юнга як передтеча проєктивних методик дослідження особистості. Диспозиційна теорія особистості Г.Олппорта та її значення для психодіагностики. Поняття інтелекту та його структура. Тематичний апперцептивний тест Г.Мюррея та його модифікації. Види особистісних опитувальників в психодіагностиці, їх особливості. Надійність та її значення при конструюванні тестів. Основні проблеми розробки проєктивних методик в психодіагностиці. Основні проблеми валідазації тесту. Проєктивна гіпотеза та проєктивні методики, їх види. Поняття та види тестів у психодіагностиці. Особливості різних типів шкал вимірювання. Дискримінативність як показник ефективності тесту.

ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Предмет і методи вікової психології. Основні концепції психічного розвитку людини в онтогенезі у вітчизняній і закордонній психології. Психічний розвиток у період новонародженості й дитинства. Психологія раннього дитинства. Особливості психічного й поведінкового розвитку в дошкільному віці. Психологічна готовність дітей шестирічного віку до

шкільного навчання. Специфіка розвитку в молодшому шкільному віці. Психологічні особливості розвитку й формування особистості в підлітковому віці. Психологічні новотвори підліткового віку й криза переходу до юності. Юність як психологічний вік. Проблема сенсу життя в період молодості. Психофізіологічний й пізнавальний розвиток у період дорослості. Старість як біосоціопсихологічне явище. Предмет, завдання і методи педагогічної психології. Основні закономірності формування та виховання особистості в шкільному віці. Психологічна готовність шестирічних дітей до навчання у школі. Особливості навчання дітей з «груп ризику» (ліворукі, гіперактивні, з емоційними порушеннями, з затримкою психічного розвитку). Соціально-психологічні проблеми розвитку та становлення учнівського колективу. Професійне самовизначення та навчання школярів. Організація психологічної служби в школі. Психологічні аспекти педагогічної діяльності і особистості вчителя.

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Методологічні проблеми соціальної психології. спілкування особистості, сторони спілкування, спілкування як умова розвитку особистості. Соціалізація особистості, основні етапи соціалізації за А.В.Петровським й Г.М.Андрієвою, інститути соціалізації й їх функції. Проблеми віктимології у соціальній психології. Людина як жертва соціалізації. Методологічні й теоретичні проблеми суспільства у соціальній психології, великі групи, їх види й соціально-психологічні особливості. Вітчизняні й зарубіжні напрямки вивчення малих груп, їх характеристика, рівні розвитку. Соціальний статус й ролі особистості, міжособистісні стосунки у малій групі, соціальні конфлікти. Соціальний контроль, його форми, основні функції й методи. Засоби масової комунікації, чутки, мода, механізми впливу.

КЛІНІЧНА ТА ПАТОПСИХОЛОГІЯ

Основні теоретико-методологічні проблеми клінічної психології. Основні (фундаментальні) медичні поняття. Основні категорії клінічної психології. Психологічні (психогенні) чинники в етіології, патогенезі і патопластиці психічних і психосоматичних порушень. Класифікація й основні методи клінічної психології. Основи клінічної нейропсихології. Вікові аспекти психологічних розладів. Основні концепції психосоматичних співвідношень. Реабілітаційний підхід у медицині. Психологія екстремальних і кризових станів. Основні принципи психологічного супроводу лікувального процесу. Психологічні аспекти лікарської і немедикаментозної терапії. Психологічні основи психотерапії і психологічного консультування. Правові і деонтологічні аспекти діяльності медичного психолога. Методологічні основи патопсихології; принципи побудови патопсихологічного

дослідження. Психологічна характеристика окремих видів порушеної свідомості. Клінічна і психологічна феноменологія і психологічні механізми порушення сприйняття, пам'яті, мислення. Особливості порушення розумової працездатності; аномалії особистісної сфери. Основні напрямки патопсихологічного вивчення дітей і підлітків; патопсихологічна семіотика.

ОСНОВИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ

Предмет конфліктології. Основні принципи дослідження конфліктів. Соціально – історичні та теоретичні передумови виникнення конфліктології. Розвиток конфліктології як науки та навчальної дисципліни. Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі. Зв'язок конфліктології з іншими науками. Методи наукових досліджень у конфліктології. Роль, мета, завдання, функції конфліктології в суспільстві. Причини виникнення психології конфлікту. Бачення конфлікту З.Фрейдом та Карен Хорні. Основні методи конфліктології. Основні критерії конфлікту. Особливості дій конфліктантів в конфліктній ситуації. Конструктивне та деструктивне маніпулювання. Характеристика конфліктів за Г. В. Ложкіним та Н. Ф. Пов'якель. Основні фази конфлікту. Негативні тактики в конфлікті та їх характеристика. Структурні елементи конфлікту: конфліктна ситуація, інцидент, власне конфлікт. Складові конфлікту: конфліктуючі сторони, зона розбіжностей, уявлення про ситуацію, мотиви, дії. Конфліктна ситуація, правила її ефективного вивчення. Особливості сприйняття конфліктної ситуації. Правила поведінки і спілкування в конфліктній ситуації. Межі конфлікту: просторові, часові, суб'єктні. Формули виникнення конфліктів. Класифікація конфліктів. Прояви і типологія конфліктів. Види конфліктів залежно від кількості учасників; від природи виникнення; від рівня вираженості конфліктного протистояння; від потреб, через які виник конфлікт; від спрямованості впливу; від способу вирішення; від наявності об'єкта конфлікту; від можливих функцій конфлікту. Динаміка конфліктів: основні періоди розвитку та ескалації.

ПСИХОЛОГІЯ ТА ЕТИКА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ

Поняття спілкування, його значення в житті людини. Структура спілкування. Основні засоби спілкування. Основні функції спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Зміст поняття «спілкування як взаємодія». Спілкування як сприймання і розуміння людьми один одного. Поняття «міжособистісна комунікація». Основні види спілкування, їх характеристика. Вплив ідей К. Роджерса на розвиток теорії міжособистісного спілкування. Основні правила міжособистісної комунікації за Е. Берном. Ефекти спілкування. Сутність «ефекту ореолу». Стереотипізація як ефект

міжособистісного сприйняття. Невербальні засоби спілкування. Паралінгвістичні та екстралінгвістичні засоби спілкування. Міжособистісний простір в процесі спілкування. Невербальна комунікація. Механізми виникнення страху перед публічним виступом. Наочність як засіб ілюстрації й доказовості у публічному виступі. Вплив екстравертованості, інтровертованості на процес спілкування. Вплив емпатійності на процес спілкування. Вплив толерантності, сором'язливості та невпевненості на процес спілкування. Вплив ригідності та мобільності на процес спілкування. Психологічний портрет суб'єкта ускладненого спілкування. Ефективне спілкування. Ефективна комунікація. Методичні прийоми, ефекти та психологічні закони ефективного спілкування. Бар'єри спілкування. Види ділового спілкування. Фази ділового спілкування. Форми і функції ділового спілкування. Стратегія і тактика ділового спілкування. Рівні ділового спілкування. Субординаційні та паритетні відносини. Поняття «афіліація». Особливості спілкування осіб із високою афіліацією.

ПСИХОТЕРАПІЯ

Історія становлення психотерапії як лікувального методу. Гіпнотичний стан в сугестивній психотерапії. Методика гіпнокатарсису З.Фрейда. Орієнтації на тіло, психіку та духовність в історії психотерапії. Модель розладів здоров'я в сугестивній психотерапії. Методика і техніка психоаналізу З.Фрейда як терапевтичної процедури. Духовні практики Сходу в психотерапії. Психосексуальний розвиток і характероутворення в психоаналізі. Психотерапевтичне навіювання та переконання. Особливості становлення та розвитку вітчизняної психотерапії. Психологічна проблема пацієнта в духовних практиках Сходу. Тілесно-орієнтована терапія В.Райха. Визначення поняття та загальна характеристика психотерапії. Генеза та структура невротичного розладу в психоаналізі З.Фрейда. Методи психорелаксації та аутогенного тренування в психотерапії. Наукові та паранаукові підходи в психотерапії. Психосоматичні співвідношення в розладах здоров'я за Ф.Александром. Техніки гештальт-терапії. Психотерапія, орієнтована на життєву філософію та психологію і народну медицину Теорія об'єктних відносин М.Кляйн і психоаналіз. Гіпнотичні техніки в психотерапії. Зв'язок психотерапії з іншими науковими дисциплінами. Топографічні моделі психіки в психоаналізі З.Фрейда. Техніки самонавіювання в психотерапії. Класифікація методів психотерапії. Ідея про травму народження в концепції О.Ранка. Методика раціональної психотерапії. Сугестивні фактори в психотерапевтичному процесі. Концепція соціального характеру Е.Фромма. Когнітивна терапія Т.Бека. Етичні основи психотерапії. Модель нарцисичної особистості в психоаналізі. Медитація в психотерапії. Вербальні та невербальні засоби психотерапевтичного впливу. Типи характерові в "сексуально-економічній теорії" В.Райха Процедура та техніка психоаналітичної психотерапії. Медичні, психологічні та філософські засади психотерапії. Біхевіоральна модель невротичних розладів та

особистісних аномалій. Робота з трансфером та контртрансфером у психодинамічній психотерапії. Основні моделі психотерапії: медична, психологічна, соціологічна, філософська. Види гіпнозу в концепції Ш.Ференці. Метод систематичної десенсибілізації Л.Вольпе. Основні теоретичні орієнтації та системи психотерапії. Генеза неврозів в індивідуальній психології А.Адлера. Поведінковий тренінг у подоланні соціофобій. Особистість психотерапевта в побудові системи та виборі засобів психотерапії. Взаємостосунки матері і дитини в концепції Д. Віннікотта. Технологія поведінкової терапії. Моделі особистості пацієнта та розладу здоров'я в психотерапії.

ГЕНДЕРНА ПСИХОЛОГІЯ

Історія формування гендерної психології. Стратифікація статей в різних культурах. Предмет, завдання та методи гендерної психології. Теорії та концепції гендерних відмінностей. Антропометричний вимір статевих відмінностей. Біологічні механізми статевої диференціації. Статеві відмінності в якостях нервової системи та темпераменту. Стать та функціональна асиметрія. Життестійкість, захворювання та аномалії розвитку чоловіків та жінок. Статеві розходження в темпах моторного розвитку. Сприймання та сприйняття в гендерному вимірі. Інтелектуальні, мовні та емоційні характеристики статей. Статеві розходження в особистісних якостях: самооцінка осіб чоловічої та жіночої статей, статеві особливості мотиваційної сфери, відмінності чоловіків та жінок в прояві вольових якостей. Стадії статевої ідентифікації. Теорії статевої ідентифікації. Нормативний тиск як механізм статевої ідентифікації. Порушення статевої ідентичності. Образи чоловіків та жінок в масовій свідомості. Представлення про соціальний статус та права чоловіків та жінок. Соціальні уявлення про призначення чоловіків та жінок. Фемінізм як рух жінок за свої права. Україна: гендерна асиметрія чи гендерний паритет. Розподіл ролей в сім'ї між чоловіком та жінкою. Стилі виховання хлопців та дівчат. Стать та різні види діяльності. Соціостатеві установки в українській етнокulturі. Гендерні відносини та параметри їх вивчення. Моделі тендерних відносин. Соціально-психологічна модель гендерних відносин у між групової взаємодії. Визначення та типологія гендерних стереотипів. Моделі тендерних відносин в сім'ї. Гендерні установки як різновид соціальних установок. Характеристика гендерних конфліктів. Теорія андогінії С.Бем. Невротичний розвиток чоловіків та жінок під впливом гендерних стереотипів. Гендерний аспект девіантної поведінки.

ІІІ. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук І.П. Математична статистика для психологів. Навчально-методичний посібник / І.П.Андрійчук. – Тернопіль: ТНПУ ім.В.Гнатюка, 2011. – 132 с.
2. Бондарчук О.І. Експериментальна психологія: Курс лекцій/ О.І.Бондарчук. – К.: МАУП, 2003. – 120 с.
3. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій / О.І.Бондарчук. – К.: МАУП, 2001. – 96 с.
4. Бочелюк В.Й. Методика та організація наукових досліджень із психології: Навчальний посібник / В.Й. Бочелюк, В.В.Бочелюк. –К.: Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
5. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник / С.В. Васьківська. – К.: Четвертахвиля, 2004. – 256 с.
6. Вікова педагогічна психологія: Навчальний посібник / [О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська та ін.]. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
7. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.І.Власова. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
8. Волянська О.В. Соціальна психологія: Навчальний посібник / О.В. Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
9. Галян О.І. Експериментальна психологія: Навчальний посібник/ О.І. Галян, І.М. Галян. – К.: Академвидав, 2012. – 400 с.
10. Говорун Т.В. Гендерна психологія: Навчальний посібник / Т.В. Говорун, О.М. Кікінежді. – К.: Академія, 2004. – 308 с.
11. Головатий М. Ф. Політична психологія: Навчальний посібник / М.Ф. Головатий. – К.: МАУП, 2006. – 400 с.
12. Гончарук П.А. Загальна психологія: пропедевтика: модульний підхід / П.А. Гончарук, І.В. Сингаївська. – К.: Крок, 2009. – 220с.
13. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник / Т. В. Дуткевич.– К.: ЦНЛ, 2005. – 456 с.
14. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія / Т.В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2009.
15. Заброцький М.М. Педагогічна психологія: Курс лекцій / М.М.Заброцький. – К.: МАУП, 2000. – 100 с.
16. Клименко В.В. Психологія творчості: Навчальний посібник / В.В.Клименко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
17. Корміло О.М. Основи науково-психологічних досліджень. Навчально- методичний посібник / О.М. Корміло. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2012. – 234с.
18. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навчальний посібник / С.Б. Кузікова. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 384 с.
19. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навчальний посібник / В.П.Кутішенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 128 с.
20. Ложкін Г.В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика / Г.В. Ложкін, Н.І. Пов'якель. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 416 с.

21. Максименко С.Д. Експериментальна психологія: [підручник] / С.Д. Максименко, Е.Л. Носенко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
22. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник / С.Д. Максименко. – К.: ЦУЛ, 2010. – 272 с.
23. Максимова Н.Ю. Основи дитячої патопсихології: Навчальний посібник / Н.Ю. Максимова, К.Л. Мілютіна, В.М. Піскун. – К.: Перун, 1996. – 464 с.
24. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 688с.
25. Москалець В.П. Психологія релігії: [посібник]. – К.: Академвидав, 2004. – 240 с.
26. Нагаєв В.М. Конфліктологія: Навчальний посібник / В.М. Нагаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 198 с.
27. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. Навчальний посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2003. – 356 с.
28. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2005. – 448с.
29. Основи практичної психології: Підручник / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін. – К.: Либіль, 1999. – 536 с.
30. Павелків Р.В. Вікова психологія: [підручник]/ Павелків Р.В. – К.: Кондор, 2011. – 469 с.
31. Психологія сім'ї: Навчальний посібник / за заг. ред. В.М.Поліщука. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 239 с.
32. Радчук Г.К., Кормило О.М. Диференціальна психологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Г.К. Радчук, О.М. Кормило. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2009. – 424 с.
33. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття / В.А.Роменець, І.П.Маноха – К.: Либідь, 1998. – 988 с.
34. Руденко В.М. Математичні методи в психології / В.М. Руденко, Н.М. Руденко. – К.: Академвидав, 2009. – 384 с.
35. Савчин М.В. Вікова психологія: [підручник] / М.В.Савчин, Л.П. Василенко. – К.: Академвидав, 2005. – 360 с.
36. Савчин М.В. Вступ до спеціальності: Психолог, практичний психолог: Навчальний посібник / М.В.Савчин, З.С.Гавриш. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. – 400 с.
37. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навчальний посібник / М.В.Савчин. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с.
38. Семків Т.Б. Експериментальна психологія в тестах / Т.Б. Семків. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2006. – 52 с.
39. Степанов О.М. Педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.М.Степанов. – К.: Академвидав, 2011. – 416 с.
40. Ушакова І.М. Геронтопсихологія: Навчальний посібник / І.М. Ушакова. – Х.: УЦЗУ, 2009. – 173 с.
41. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навчальний посібник / І.М. Цимбалюк. – К.: ВД "Професіонал", 2004. – 467 с.

42. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 464 с.

43. Шпак М.М. Психологічна служба в закладах освіти: Навчально-методичний посібник / М.М.Шпак. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2008. –140 с.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційний тест містить 30 тестових завдань з вибором варіанта вірної відповіді (закриті тести), максимальна кількість отриманих балів – 100. Відсутність відповіді балом не оцінюється. Час для підготовки до відповіді – 60 хвилин (1 година). Підсумкова оцінка за випробування підраховується за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання відповідей абітурієнта на вступному випробуванні з психології

Кількість вірних відповідей	Бали
30	100
29	98
28	95
27	92
26	90
25	88
24	86
23	83
22	80
21	77
20	74
19	73
18	72
17	70
16	68
15	66
14	64
13	63
12	62
11	61
10	60

9	55
8	50
7	45
6	40
5	35
4	30
3	25
2	20
1	10

Голова фахової атестаційної комісії

 к. е. н., доц. О. В. Федорова

Члени фахової атестаційної комісії

 д. психол. н., проф. Н.Є. Завацька

 д. психол. н., проф. М.В. Тоба

 д. психол. н., проф. О.В. Шевяков